

Speelgoed is van alle tijden!

Binnenkort is het weer zo ver: we mogen heel veel tijd, geld en moeite besteden aan iets waarvoor iemand anders alle credits ontvangt. “Dank je Sinterklaasje”, zingt zoonlief als hij zielsgelukkig zijn nieuwe afstandbestuurbare auto uitpakt. “Hoe wist de Kerstman dat ik dit het allerliefste wilde?”, vraagt zijn zusje hogelijk verbaasd als ze nog geen maand later haar pop-die-echt-kan-hullen uitpakt.

“Tis niet te geloven”, verzucht je als uitgeputte vader of moeder, terwijl je in je hoofd nog bezig bent met de vraag hoe lang je nog op boterhammen met pinda-kaas moet leven om de hypotheek van deze maand op te kunnen hoesten. Jawel, de feestdagen zijn in aantocht!

Gelukkig zijn boterhammen met pinda-kaas hartstikke lekker, want een beetje zoogdier is dol op spelen. Spelen is je met een spel vermaken, en een spel is een bezigheid ter ontspanning, meent de Dikke van Dale. Spelen is leuk, vinden jong en oud, en heel belangrijk voor de ontwikkeling van kinderen. Door middel van spelen oefenen kinderen al een grote mensenleven.

Spelen kan met alles dat voorhanden is. Takken, keien, kattenvoer en afgeknipte teennagels, de meeste kinderen zien er wel wat in. Maar spelen kan natuurlijk ook met speciaal daarvoor gefabriceerde goederen: speelgoed. En die gedachte is al zo oud als de mensheid.

Prehistorisch speelgoed

Dát speelgoed van alle tijden en plaatsen is wordt ruim bewezen aan de hand van opgravingen, teksten en schilderijen. Zo weten we dat de kindertjes van de Indusbeschaving (3000 – 1500 v.Chr.) uit de bronstijd met kleine karretjes en fluitjes speelden. Uit diezelfde periode (met een marge van enkele honderden jaren...) stammen de oudste gevonden stukken speelgoed uit Egypte. Uit de predynastieke periode (dus vóór de farao's) komen uit hout gesneden bootjes, die gevonden zijn in een graf van een kind. Ook zijn er dieren en rammelaars van gebakken klei bewaard gebleven uit dit tijdperk. Klei werd veel gebruikt om speelgoed mee te maken, want het is goedkoop en voorhanden. Maar er werd ook speelgoed gemaakt van hout, keramiek, been, ivoor en steen. Het Egyptisch grut speelde ook met poppen die pruiken droegen en waarvan de ledematen konden bewegen (!), evenals krokodillen met bewegende kaken en poppetjes die dansten als je aan een touwtje trok...

Krijger of huisvrouw

Ook in het oude Griekenland en Rome werd naar hartenlust gespeeld. Bijvoorbeeld met poppen van was of terracotta, pijl en boog en jojo's. Op een Griekse vaas uit ongeveer 440 v.Chr. is duidelijk te zien hoe een jongen met een jojo speelt. De oudste bewaard gebleven jojo komt uit 500 v.Chr. en is gemaakt van terracotta. Nog ouder (950-900 v.Chr.) is een paardje van klei op vier wielen dat aan een touwtje kon worden meegetrokken. En als dan die Griekse kinderen hun kindertijd achter zich moesten laten, bijvoorbeeld omdat ze moesten trouwen, dan was het gebruikelijk hun speelgoed aan de goden te offeren.

De Romeinen hadden speelgoed dat specifiek voor jongens of meisjes was. Zo konden ze zich vast gereedmaken op hun bestaan als volwassene. Dus speelden jongens met stokpaardjes en zwaarden – die moesten krijger worden – en meisjes met poppen en kookgerei; dat zou ze goed voorbereiden op hun rol als huisvrouw en moeder. Welbeschouwd is er niet eens zo heel veel veranderd.

Het Egyptisch grut speelde honderden jaren voor Christus met krokodillen met bewegende kaken.

De 'oude' Romeinen speelden ook met hoepels, die ze versierden met stukjes metaal die rinkelden als de hoepel rolde, zodat mensen die in hun weg stonden gewaarschuwd werden. En ze waren dol op balspelen, stellinglopen, vliegeren, bordspellen en knikkeren (met noten). >

LEGO: Ik stel samen

Timmerman Ole Kirk Christensen uit Billund, Denemarken, begon in 1932 naast het vaardigen van meubels ook speelgoed te maken. Twee jaar later werd de naam LEGO voor het bedrijf bedacht; een samentrekking van het Deense leg godt, wat 'speel goed' betekent. (Pas later leerden ze dat lego in het Latijn zoveel betekent als 'ik stel samen'.) Zoon Godtfred had reeds de gelederen versterkt en de opmars van het legoblokje kon beginnen.

In de jaren veertig werd steeds vaker plastic gebruikt als bouw materiaal. De Christensen gingen mee met de trend, en in 1949 werden de eerste legosteentjes geboren. Ze zijn inmiddels niet meer uit de kinderkamer weg te denken, en niet alleen daar. Want geef nou toe, wie vindt het niet leuk om met lego te spelen? James May in ieder geval wel. Deze BBC presentator, vooral bekend van het populaire Top Gear, maakte geschiedenis met zijn tv-serie James May's Toy Stories, waarin populair speelgoed van vroeger op grootse en spectaculaire wijze werd toegepast. Dus werd er een legohuis gemaakt door duizend vrijwilligers van 3,3 miljoen legosteentjes. Na voltooiing van het bouwwerk van twee verdiepingen, inclusief slaapkamer, badkamer en keuken – en niet te vergeten een gezellige kat -, bracht James er een nachtje door. Hij sliep er als een blok(je).

Oeder SNOETJE WIL ZO'N HEERLIJK BIOLOGISCH Toetje.

Nieuwe Arla Fruit Yoghurt is de eerste biologische yoghurt speciaal voor kinderen. Lekker omdat het 100% natuurlijk is. Zacht en puur omdat er echt lekker fruit in zit (geen stukjes). Biologisch en lekker, dus: jij blij, kind blij!

Probeer nu GRATIS

Bij aankoop van één product Arla biologische fruityoghurt voor kinderen krijgt u het aankoopbedrag retour op uw bankrekening. Vul uw gegevens volledig in in blokletters in, omcirkel het bedrag op uw kassabon en stuur beide naar:

Arla biologisch:
Geld terug-actie Rekels
Antwoordnummer 46
3860 VB Nijkerk (postzegel niet nodig)

Naam		Dhr/Mw
Adres		
Postcode/Plaats		
Rekeningnr.		

U ontvangt het aankoopbedrag binnen 6 weken op uw rekening. Alleen inzendingen met originele actiekaarten worden geaccepteerd. Maximaal 1 verpakking per adres en rekeningnummer. Uiterste inzenddatum: 31 december 2010.

Het nut van spelen

Lang is de gangbare idee over het middeleeuwse kind geweest dat het geen kind mocht zijn. Ouders zouden hun kinderen beschouwen als minivolwassenen; er was nauwelijks sprake van de kindertijd als levensfase.

Griekse meisjes die moesten trouwen offerden hun speelgoed aan de goden.

Deze opvatting blijkt inmiddels een misvatting, hebben archeologische vondsten, beeldende kunst en literatuur ruimschoots bewezen. Middeleeuwse kinderen hadden speelgoed, need we say more? Helaas is er weinig van bewaard gebleven. Speelgoed dat van hout of been is gemaakt vergaat sneller dan het speelgoed van zilver, brons, aardewerk of glas, dat alleen rijke gezinnen zich konden veroorloven. Arme gezinnen hadden überhaupt geen geld om speelgoed te kopen; dat werd zelf gemaakt. Waar speelden de kinderen mee? Met poppen uiteraard, en met leren en houten ballen, hobbelpaarden, theeserviesjes, trekdieren (op wielen), rammelaars, knikkers, fluitjes, hoepels, speelgoed-soldaattjes...

Na de middeleeuwen, in de zestiende eeuw, werd er flink gefilosofeerd over het nut van spelen in het algemeen en speelgoed in het bijzonder. Het komt vast niet onverwacht dat het kerkhervormer Johannes Calvijn was die daar niet zo veel in zag. Luther, ook niet de gezelligste maar wel vader van zes, vond het nut zitten in de ontspanning die spelen levert. Het beroemde schilderij Kinderspele uit 1560 dat door Pieter Bruegel de Oude werd geschilderd geeft een fantastisch inkijkje in het spelende leven van het zestiende-eeuwse kind. Er worden tachtig verschillende kinderspelletjes

Van Lilli naar Barbie

Ooit gehoord van het 'Barbie-syndroom'? Dat is een aandoeining waarbij de leidster eraan de wil vertoont zich volkomen te vereenzelvigen met de meest beroemde exponent van de perfecte vrouw: Barbie. Deze rondborstige – maar verder hyperslanke – blonde, wespengetailleerde, langbenige godin is het grote voorbeeld van miljoenen meisjes op aarde. En dat is ze al sinds 1959, toen ze 'gelanceerd' werd. Een van de oprichtsters van speelgoedfabrikant Mattel, Ruth Handler, zag haar dochter Barbara (jawel, de naamgeefster van Barbie) met haar vriendinnen met aankleedpoppen spelen. En dat vonden ze veel leuker dan moederen over babypoppen. Met die aankleedpoppen konden ze zich voorbereiden op het 'vrouw worden', en dan vooral de leuke dingen: theeleuten met vriendinnen, uren shoppen, bezoeken aan de schoonheids-specialiste... Ruth besloot een 3D versie te maken, gemodelleerd naar Bild Lilli, een Duitse pop. En met succes: inmiddels zijn er wereldwijd meer dan een miljard barbiepoppen over de toonbank gegaan.

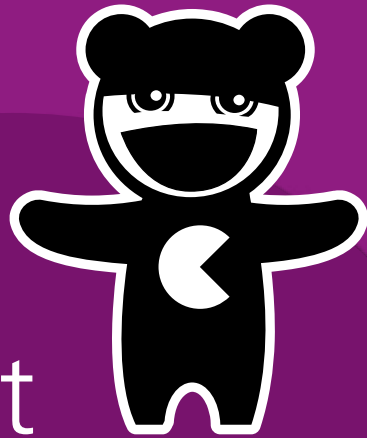
uitgebeeld. Je ziet een paar jongens paardje rijden op een hek, twee kinderen spelen haasje over, her en der worden er wat kinderen flink gepest – een jongetje wordt door vijf 'vriendjes' hard aan zijn haren getrokken – maar er is ook veel speelgoed te zien. Een stokpaardje waar een jongen op rijdt, een twijgje doet dienst als zweep. Een meisje is liefjes haar pop aan het wiegen, terwijl twee andere meisjes op hun knieën aan het bikkelen zijn, een spelletje dat ook de Egyptische, Griekse en Romeinse kinderen aangenaam bezighield. Zouden ze er een versie als 'Ik bouw een huisje, van kalk een kluisje, van kalk en steen, daar gooi ik een bikkelen heen' bij hebben gedeclameerd?

Speelgoedindustrie

Pas na 1600 ontstaat er een speelgoedindustrie, daarvoor werd speelgoed voornamelijk zelfgemaakt. In Europa wordt de Duitse stad Neurenberg het centrum van die industrie. De lokale houtsnijders die hoofdzakelijk religieuze beelden voor de katholieke kerken maakten verloren een hoop klandizie na de reformatie. Omdat er toch brood op de plank moest komen richtten ze zich op het vervaardigen van speelgoed. Poppen, scheepsmodellen en dierfiguren, steeds meer mensen konden ze betalen en na verloop van tijd kwam er zelfs een massaproductie op gang.

Kerkhervormer Johannes Calvijn zag helemaal geen nut in speelgoed.

Ook werd de materiaalkeuze uitgebreid. Het eerste blikken speelgoed was te zien tijdens de eerste Wereldspeelgoedtentoonstelling in Londen in 1851, en kwam eveneens uit Neurenberg. De Industriële Revolutie heeft de speelgoedindustrie een enorme boost gegeven. De stoommachines konden al dat blikken speelgoed snel en goedkoop

Het
Speelkwartier.nl

de leukste site van
nederland met de coolste
speelparadijzen en
héél véél prijzen!

Kijk voor de
hipste webshops,
beste boeken en
tofste tips ook eens op:

rekels.nl

Antiek speelgoed en de waarde daarvan

Heb je ze nog, de barbies, dinky toys of Star Wars lichtwaarden uit je jeugd? En zo ja, zitten ze nog in hun oorspronkelijke verpakking? Geef ze niet aan je buurmeisje of kleine neefje; wie weet kun je binnenkort rijk rekenen (en er nieuw speelgoed van kopen, een iPad wellicht?). Er is een enorme verzamelaarsmarkt voor allerlei soorten antiek speelgoed. Enkele hoogtepunten:

- In 2006 werd de allereerste Barbie gekocht door een anonieme bidder voor \$ 6.000. En dat terwijl ze in 1959 maar \$ 3 kostte.
- Ongebruikt, nog volledig in werking en in de originele doos. De Japanse Gang of 4 Target Robot, die op batterijen loopt, werd voor een stordige \$ 52.900 van de hand gedaan.
- Onlangs leverde de verkoop van een tinnen kerstslee \$ 161.000 op. Dit is het hoogste bedrag ooit betaald voor een stuk speelgoed.

Bron: www.paulfrasercollectibles.com

produceren, zodat steeds meer kinderen met autootjes, vliegtuigjes, fietsjes en treintjes konden spelen. En toen na de Tweede Wereldoorlog de welvaart enorme sprongen maakte, werd speelgoed echt voor iedereen en ontstonden de eerste gespecialiseerde speelgoedwinkels, Play-Doh, hoelahoep, Lego, Barbie, Playmobil en my little pony, allemaal naoorlogse uitvindingen.

Gamen

Kijkend naar de geschiedenis van speelgoed kun je goed zien dat heel veel speelgoed al eeuwenlang overeenkomt. Poppen zijn ongetwijfeld het oudste en meest universele speelgoed dat er bestaat. Er is en wordt werkelijk overal en altijd met poppen gespeeld. Wat echt van 'later' is, is het gebruik van elektronica. Inmiddels lijkt het soms wel of er uit elk stuk speelgoed geluid komt!

De Industriële
Revolutie heeft de
speelgoedindustrie
een enorme boost
gegeven.

Een van de meest interessante ontwikkelingen in de (moderne) geschiedenis van speelgoed is die van de spelcomputer. De eerste computerspellen komen uit de jaren 70. Het arcadespelletje 'Pong' van Atari was het eerste grote succes. Niet veel later bracht Atari een spelcomputer op de markt waarvan er wereldwijd meer dan 30 miljoen van verkocht werden. Waren in de jaren 70 (Space Invaders!), 80 (Pac-Man! Donkey Kong!) en 90 (Mortal Kombat!) de speelhallen enorm populair, vanwege het ongure imago en de achterblijvende technologie is het 'gamen' steeds meer thuis gaan plaatsvinden. Tegenwoordig is er in Nederland nauwelijks nog een gezin te vinden waarin niet een Wii, Nintendo DS, PlayStation 3 of Xbox te vinden is.

rekels
spelen

Die spelcomputers worden trouwens niet in Neurenberg gemaakt. Hoewel er wel degelijk nog steeds veel speelgoed wordt gefabriceerd komt zo'n driekwart van ons huidige speelgoed uit China, waar ongeveer vijfduizend speelgoedfabrieken staan. Maar om er achter te komen wat het speelgoed van de toekomst is kijken we ietsje verder: naar Japan (waar anders?!). De Toy Expo in Tokyo geeft het volgende beeld. Erg populair in Japan is momenteel het kookspeelgoed. Dit is speelgoed waarmee voedsel wordt bereid, denk aan suikerspinnen, karamels, ijsjes, brood en – het is immers Japan – kleefrijst. Nog niet echt doorbroken maar een mogelijke trend is milieuvriendelijk speelgoed, waarbij bijvoorbeeld plastic vervangen is door papier. Ach, het blijft gissen. Maar je hoeft niet 'trendwatcher' op je visitekaartje te hebben staan om in te zien dat de technologische ontwikkelingen nog heel wat verrassingen in petto hebben voor onze lieve kinderen, die helemaal niet stout zijn geweest dit jaar. Maar daar mag de echte Sint zich over buigen! <

